

NOx-avgiften

Fra 1. januar 2007 ble det innført en plikt til å betale avgift pr. kilo utslipp av nitrogenoksider (NOx) fra energiproduksjon. For 2010 er avgiften satt til NOK 16,14 pr. kilo utslipp. Formålet med avgiften er å redusere Norges årlige utslipp av NOx til 156 000 tonn innen 2010 i henhold til Norges forpliktelser etter Gøteborgprotokollen fra 1999.



Artikkelen er forfattet av:

Advokat
Pål Valheim
Senior manager Ernst & Young
TAX

Forfatteren har bakgrunn for Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Han er tilknyttet faggruppen Customs- and International Trade i Ernst & Youngs skatte- og avgiftsavdeling.

Avgiften retter seg hovedsakelig mot utslipp fra innenlandsk virksomhet, og omfatter utslipp fra enheter innenfor sektorene sjøfart, luftfart, landbasert virksomhet og virksomhet på kontinentsokkelen. Avgiftsplikten gjelder uavhengig av hvilken eventuell driftsstatus en utslippskilde har. Eksempelvis vil et energianlegg som ikke er i ordinær drift, men kun under uttesting kunne være avgiftspliktig.

Plikten til å svare NOx-avgiften, herunder hvilken sats, inntas i Stortingets årlige vedtak om avgift på utslipp av NOx. De nærmere regler er inntatt i lov 19. mai 1933 om særavgifter, samt i forskrift av 11. desember 2001 nr. 1451 om særavgifter. Jeg viser for øvrig til Rundskriv nr. 14/2010 S utgitt av Toll- og avgiftsdirektoratet der Stortingets vedtak for 2010, loven og forskriften er inntatt sammen med direktoratets egne kommentarer til reglene.

Hva utløser plikt til å betale NOx-avgift?

Plikt til å betale NOx-avgift utløses ved utslipp fra følgende energikilder:

- Fremdriftsmaskineri i fartøy, luftfartøy eller kjøretøy med samlet installert motoreffekt på mer enn 750 kW. Hjelpemotorer som har annet formål enn fremdrift, f.eks. for å holde fartøyet stabilt, manøvrere til havn, regnes i denne sammenheng ikke som fremdriftsmaskineri. Det er motorens sertifiserte effekt som skal legges til grunn. Dette er for å unngå avgiftsomgåelser ved usertifiserte nedjusteringer av motoreffekten.

- Motorer, kjeler og turbiner med samlet installert innfyrt effekt på mer enn 10 MW. Ved vurderingen av om en virksomhet omfattes av avgiftsplikten, legges den samlede effekten av den stedlige juridiske enheten enkelte utslippsenheter til grunn. Det avgjørende i denne sammenhengen er om utslippsenhetene etter en konkret vurdering anses å stå i «nær driftsmessig eller fysisk sammenheng».
- Brenning av gass over fakler på offshoreinstallasjoner og anlegg på land.

Hvem er pliktig til å betale NOx-avgift?

Det vil være eier eller i noen tilfeller operatør av den aktuelle energikilden som vil være pliktig til å betale avgiften, dvs. bl.a. shippingsselskaper, flyselskaper, operatører på kontinentsokkelen, herunder også offentlig virksomhet. Avgiftsplikten gjelder både for norske og utenlandske enheter. Utenlandske enheter uten forretningssted i Norge må betale avgiften gjennom en representant. Representanten vil sammen med den utenlandske enheten være solidarisk ansvarlig for korrekt innbetaling av avgiften. Utenlandske fartøy og luftfartøy som ankommer norsk territorium, må opplyse tollmyndighetene om hvem som er deres representant.

Hvilke utslipp som er omfattet av avgiftsplikten – stedlig virkeområde

Hvilket utslipp som geografisk sett omfattes av avgiftsplikten, vil være avhengig av hvilken energikilde det er snakk om.

Fartøy

- For fartøy omfatter avgiftsplikten alt utslipp fra trafikk innenfor norsk territorialfarvann omfattet av avgiftsplikten, dvs. farvannet innenfor 12 nautiske mil utenfor Norges fastland.
- Videre er alt utslipp fra innenriks fart omfattet av avgiftsplikten. «Innenriks fart» er svært vidt definert og omfatter i tillegg til fart mellom to norske havner også fart mellom norsk havn og Svalbard, Jan Mayen, bilandene (visse områ-

der som Norge gjør krav på: Bouvetøya, Peter 1. Øy og Dronning Mauds land i Antarktis) eller installasjon på norsk sokkel. Selv om deler av innenriks fart altså skjer utenfor norsk territorialfarvann, er utslippet fra hele farten omfattet av avgiftsplikten. Etter min mening er det grunn til å reise spørsmål om norske myndigheter har kompetanse til å avgiftsbelegge også utslipp som skjer utenfor norsk territorialgrense – især når utslippet kommer fra utenlandske fartøy uten etablering i Norge.

- Avgiftsplikten gjelder også utslipp fra norskregistrerte fartøy i nære farvann. Med «nære farvann» menes innenfor 250 nautiske mil fra grunnlinjen (norskekysten).
- Utslipp fra fartøy i direkte fart mellom norsk havn og utenlandsk havn er imidlertid fritatt fra avgiftsplikt. Hvilke bevegelser som i praksis omfattes av begrepet «direkte fart» har imidlertid vist seg å være usikkert. Dette bør derfor avklares med tollmyndighetene i de tilfellene det kan være aktuelt å anvende fritaket.
- Det foreligger også fritak for avgiftsplikt for utslipp fra fartøy som brukes i fiske og fangst i fjerne farvann for den delen av farten som skjer i fjerne farvann.

Luftfartøy

- For luftfartøy gjelder avgiftsplikten utslipp fra alle luftfartøy som går mellom norske landingsplasser og mellom norsk landingsplass og installasjon på norsk kontinentsokkel. For fly gjelder avgiftsplikten kun ved avgang og landing. For helikopter er utslipp fra hele farten omfattet av avgiftsplikten.
- Utslipp fra luftfartøy som går i direkte fart mellom en norsk og en utenlandsk landingsplass er imidlertid fritatt for avgiftsplikt.

Kjøretøy

- For kjøretøy, herunder jernbanekjøretøy, gjelder avgiftsplikten utslipp som skjer i Norge.



NOx-AVGIFTEN: Den nye avgiften retter seg hovedsakelig mot utslipp fra innenlandsk virksomhet, og omfatter utslipp fra enheter innenfor sektorene sjøfart, luftfart, landbasert virksomhet og virksomhet på kontinentalsokkelen.

Annen energiproduksjon

- For annen energiproduksjon gjelder avgiftsplikten utslipp i Norge og på norsk kontinentalsokkel, bl.a. brenning av gass over fakler på offshore anlegg.

Avgiftsfritak – Miljøavtalen

Utslipp fra kilder som er omfattet av Miljøavtale om reduksjon av NO_x-utslipp av 14. mai 2008, er fritatt for avgift. Avgiftsfritaket gjelder fra og med tidspunktet for tilslutning av avtalen. Fritaket gis på vilkår av at Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) godkjenner gjennomføringen av avtaleforpliktelsen for det enkelte år. I de tilfeller Klif ikke godkjenner gjennomføring av avtalen, skal avgift som det er gitt fritak for innrapporteres og betales innen 18. juli påfølgende år. Dersom kun deler av forpliktelsen godkjennes, skal det betales en redusert avgift. Avgiftsreduksjonen tilsvarer den prosentvise andelen av den årlige reduksjonsforpliktelsen som anses oppfylt. Pr. 14. september 2010 var 619 virksomheter tilsluttet Miljøavtalen.

Registreringsforpliktelser

Den som er pliktig til å betale NO_x-avgift, må registreres ved tollregionen hvor den betalingspliktige har sitt hovedkontor/forretningsadresse/bostedsadresse. Utenlandske enheter som skal betale avgiften gjennom representant, er imidlertid ikke pliktig til å la seg registrere. Representanten har adgang til å la seg registrere. Også privatpersoner med store yachter kan bli registreringspliktige. Det foreligger ingen nedre grense for omfang av utslipp/avgiftsbelastning mht. til når registrering skal skje.

Den registreringspliktige/-berettigede skal selv sende melding/søke om registrering.

Rapporteringsforpliktelser

Registrert virksomhet for avgift på utslipp av NO_x skal sende avgiftsoppgave til tollregionen innen den 18. i måneden etter utløpet av det kvartalet utslippet fant sted. Betalingsplikten forfaller til betaling samtidig med oppgavefristen.

Avgiftsberegningen

NO_x-avgiften skal beregnes av alt NO_x-utslipp fra de enhetene som omfattes av avgiftsplikten. Reglene om avgiftsberegning er basert på en tredeling, der utgangspunktet er at avgiften skal beregnes på grunnlag av det faktiske NO_x-utslippet. Er faktisk utslipp ikke kjent, beregnes avgiften på grunnlag av en kildespesifikk utslippsfaktor. Dersom verken faktisk utslipp eller kildespesifikk faktor er kjent, benyttes sjablongmessig fastsatte faktorer. Jeg viser for øvrig til bestemmelsene i særavgiftsforskriften §§ 3-19-6, 3-19-8 og 3-19-9 når det gjelder de nærmere enkelthetene om de tekniske beregningsmåtene.

Dokumentasjonskrav

- Den registrerte enheten må oppfylle de generelle regnskapskravene knyttet til det å håndtere et særavgiftsregnskap.
- Videre vil det foreligge ytterligere dokumentasjonskrav knyttet til de ulike beregningsmetodene som benyttes ved beregning av NO_x-avgiften. Beregning basert på faktisk utslipp må følges opp med dokumentasjon på hvordan beregningen er foretatt. Hvis det

benyttes en kildespesifikk utslippsfaktor, må det dokumenteres at denne er i tråd med en eventuell norsk eller internasjonal standard.

- Dokumentasjon for fritak for fartøy som går i direkte trafikk mellom utenlandsk og norsk havn, må dokumenteres med å forelegge kopi av loggbok eller tilsvarende som viser fartøyets navn, nasjonalitet, destinasjon og kvantum av energiproduksjon som er henholdsvis avgiftspliktig og ikke avgiftspliktig (fritatt).
- Enheter som skal benytte avgiftsfritaket som følge av tilslutning til Miljøavtalen, må kunne fremlegge kopi av den inngåtte miljøavtalen.

Konsekvenser av regelbrudd

Dersom skyldig NO_x-avgift innbetales senere enn forfallsfristen den 18. i måneden etter utløpet av det kvartalet utslippet fant sted, må det betales forsinkelsesrenter etter skattebetalingsloven.

Tollregionen kan foreta etterberegning ved manglende eller mangelfull beregning av avgift, normalt tre år tilbake i tid. Hvis den manglende eller mangelfullt beregnede avgiften skyldes forsettlig eller uaktsom handlemåte hos den avgiftspliktige, har tollregionen hjemmel til å ilegge en tilleggsavgift som tilsvarer det dobbelte av den for lite innbetalte avgiften. Ved gjentagelsestilfeller kan det firedobbelte ilegges.

Avsluttende merknader

Selv om NO_x-avgiften har eksistert i snart fire år, er det fortsatt mange uavklarte spørsmål. Dette skyldes at reglene er kompliserte – dels på grunn av det svært omfattende energitekniske aspektet ved reglene og ikke minst fordi mange av bestemmelsene er vage eller flertydige. Det er således lett å trå feil på området, noe som kan gi betydelige kostnader for mange aktører i form av etterberegning av avgift for tidligere år, samt ileggelse av til dels betydelige tilleggsavgifter. Jeg vil derfor anbefale alle aktuelle aktører om å vurdere avgiftsstatus for egen energiproduksjon og snarest mulig ta opp eventuelle tvilsspørsmål med tollregionen. I den grad det er aktører som rammes av avgiftsplikt for utslipp som skjer utenfor Norges territorialgrense, bør det for øvrig vurderes om dette også skal tas opp med myndighetene og om det eventuelt bør foretas en rettslig prøving av hjemmelsgrunnlaget.